

LBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Tu ești Mircea? / coord.: Cristian Pătrășconiu, Robert Șerban;
cuv. înainte de Robert Șerban - Timișoara : Editura Universității
de Vest, 2024
ISBN 978-630-327-039-5

I. Pătrășconiu, Cristian (coord.)
II. Șerban, Robert (coord.)
III. Șerban, Robert (pref.)

821.135.1

Editor: Marilena Tudor
Redactor: Alina Radu
Coperta: Cătălin Pălălău
Fotografii: Ariana Șerban, Mădălin Bunoiu,
Milodrag Konstantinovici, Ioan T. Morar
Tehnoredactare: Dorin Davideanu

© 2024 Editura Universității de Vest din Timișoara,
pentru prezenta ediție

Editura Universității de Vest din Timișoara

Calea Bogdăneștilor nr. 32A
300389, Timișoara
E-mail: editura@e-uvt.ro
Tel.: +40 - 256 592 681

TU EȘTI MIRCEA?

Volum coordonat
de
Cristian Pătrășconiu și Robert Șerban



Editura Universității de Vest din Timișoara
2024

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE	9
BRÎNDUȘA ARMANCA	
Cu vitriol și cuvinte distilate	11
ADRIANA BABEȚI	
După 40 de ani.....	15
PAUL EUGEN BANCIU	
Fragment de fanzin.....	19
GRAȚIELA BENGA	
Măsura umanului.....	23
ADRIAN BODNARU	
O oră cu Mircea Mihăieș	27
DACIANA BRANEA	
Meterezele de hârtie	29
DORIAN BRANEA	
Omul cel mai liber.....	33
PIA BRÎNZEU	
Acum o jumătate de secol	37
ALEXANDRU BUDAC	
Primul mesaj al anului	41
EUGEN BUNARU	
Versuri pe zebra.....	47
MĂDĂLIN BUNOIU	
O declarație	51
ADRIANA CÂRCU	
The Romanian Scholar	55

CRISTINA CHEVEREȘAN	
Tougher Than the Rest.....	59
GABRIEL CHIFU	
Un personaj cu totul neverosimil.....	63
LIVIUȘ CIOCĂRLIE	
Printre ai săi.....	67
VALENTIN CONSTANTIN	
Tinerețea fără bătrânețe – garanția valorii	71
DANA CRĂCIUN	
Un transformator de minți.....	75
RADU PAVEL GHEO	
Pentru toate anotimpurile.....	79
GABRIELA GLĂVAN	
La început a fost Miron Cozma	83
MIHĂIȚĂ HOREZEANU	
La Mircea	87
MARIUS LAZURCA	
Nulla dies sine pagina.....	91
ILEANA MĂLĂNCIOIU	
La aniversară.....	95
NICOLAE MANOLESCU	
Scoaterea răului din lucruri.....	101
VIOREL MARINEASA	
Prietenia nu trebuie lăsată să macine în gol.....	103
CAMIL MIHĂIESCU	
Despre simplitatea și frumusețea unor momente	107
CĂLIN-ANDREI MIHĂILESCU	
Pythia dixit	109
VIRGIL MIHAIU	
Un om deplin	111
RAREȘ MOLDOVAN	
„Verticala ascunsă” și „întreruperea tăcută”: <i>quatre mots pour Mircea</i>	115

IOAN T. MORAR	
Cel mai bun prieten.....	121
ALEXANDRU ORAVIȚAN	
(În) prim-plan și fundal.....	125
ADRIAN PAPAHAĞI	
Între Scila și Caribda: spectacolul erudiției.....	129
CRISTIAN PĂTRĂȘCONIU	
10 (zece) plus, domnule profesor!	133
DANA PERCEC	
M M.....	137
LUCIAN P. PETRESCU	
Știu sigur.....	139
MARILEN PIRTEA	
Un om-„instituție”.....	141
ANDREI PLEȘU	
Un septuagenar în ofensivă	145
VASILE POPOVICI	
Mașina de scris.....	149
IOAN STANOMIR	
Imaginația critică	155
ANDREI ȘERBAN	
Safe drive, dragă Mircea!	157
ROBERT ȘERBAN	
Vânător cu mâinile goale.....	159
DANIELA ȘILINDEAN	
Desenul din covor.....	161
CORINA ȘUTEU	
Rațiune și sensibilitate. O întâlnire neașteptată.....	165
VLADIMIR TISMĂNEANU	
O prietenie de cursă lungă	169
MARCEL TOLCEA	
Un pleonasm bine ascuns: de două mii de ori, Mircea Mihăieș	171

Vârstele și prietenii Profesorului	175
GHEORGHE VIDICAN Structura timpului	177
RĂZVAN VONCU O trilogie irlandeză	179
SMARANDA VULTUR Un om împlinit	195

Cuvânt-înainte

Cerculă destul de des – parcă din ce în ce mai des – o întrebare care supune adresantul la un exercițiu dificil, întrucât ea sună așa: *Îți poți imagina că...?* Până și cei care lucrează constant și îndelung cu imaginația mai sunt prinși cu garda jos, întrucât răspunsul ar putea genera nu un recul, ci o întreagă rafală. De asta merită puși la încercare tocmai ei, ca să se afle ce resurse și granițe au în domeniul în care activează. E al naibii de greu, să nu zic imposibil, să-ți imaginezi anumite lucruri, mai ales dintre cele care au de a face chiar cu, ați ghicit, realitatea.

Iată un exemplu. Suntem o mână de oameni care am căutat să (ne) răspundem la întrebarea *Îți poți imagina că Mircea Mihăieș face 70 de ani?* Adică, se poate ca un om cu o energie (nu doar intelectuală) atât de mare, care scrie cărți de sute de pagini (dar nu înainte de a citi câteva mii de pagini), care tocmai și-a luat carnetul de șofer, care pare mereu disponibil și gata să încalce bicicleta ori să suie în avion ca să le fie alături prietenilor și cunoscuților, care e mereu pregătit să ajute, care participă la nenumărate evenimente și fapte culturale, fie ca organizator, fie ca susținător al lor, care e admirat pentru scrisul său, inclusiv de inamici, care pare că e la curent cu tot ce se întâmplă în lume și care are explicații raționale și limpezi pentru cele mai alambicate și încețoșate situații, fie ele politice, istorice, literare,

LIBRIS | We know books

sportive, muzicale ș.a.m.d., să facă taman ce zice întrebarea c-ar face?

Ei bine, da, iar surpriza pe care prietenul nostru o furnizează la 1 ianuarie 2024 a generat fel de fel de reacții, care mai de care. O parte dintre ele le-am strâns aici, ca să i le oferim, fiindcă ce daruri mai de preț își pot face oamenii de litere dacă nu cuvinte? Ce cadou mai spectaculos poate primi un scriitor, la o așa aniversare, dacă nu o carte scrisă de prieteni de-ai săi? Iar în vârful acestui dar de hârtie am pus, în loc de bomboană, o întrebare la care așteptăm cu toții răspunsul: *Tu ești Mircea?*

Robert Șerban

BRÎNDUȘA ARMANCA

Cu vitriol și cuvinte distilate

Prima mea imagine cu Mircea în cadru vine din vremea studenției. Se șușotea printre studentele majoritare la Filo – fiindcă băieții erau o raritate – că e unul foarte tare la Engleză, băiat cu condei și cam nărăvaș, care scria pe la revista *Orizont*. De văzut, l-am văzut la barul de la mezinul universității: un tip cu părul lung, cu geacă de blugi și singuratic. Băieții populari stăteau de obicei în centrul unui grup gălăgios, învăluți în mantaua de fum a țigărilor.

Repartițiile și viața ne-au zburătăcit care pe unde după terminarea facultății, deci ne-am întâlnit mult mai târziu în redacția revistei *Orizont*, unde Mircea era redactor. Un episod a confirmat că eram pe aceeași baricadă. Îi luasem un interviu pentru revistă lui Sorin Titel în septembrie 1984. Scriitorul era grav bolnav, s-a și stins după câteva luni. Înainte de apariția ediției, redactorii și eu am fost convocați la Comitetul Județean PCR de tov. Florescu, secretar cu propaganda, la judecata textului: interviul era plin de păcate ideologice. Scriitorul cutezase să spună că are oroare de literatura conjuncturală și de teme impuse. Interviul era nepublicabil! Întrebat de tov. Florescu ce are de zis ca redactor responsabil de număr, Mircea a zis fără

ezitare că interviul e excelent și nimic nu trebuie tăiat. De altfel, nucleul redacțional era pe atunci, în vremuri dure de cenzură, solidar: Adriana Babeți, Mircea Mihăieș, Antoaneta Iordache, Cornel Ungureanu se ținuseră tari sub ploaia de umilințe năpustite asupra lor de tovarășul Florescu, repli-cându-i ferm. Interviul însă n-a apărut în *Orizont*.

Sunt peste patru decenii de când gesturi și fapte mi-au întărit convingerea că, dincolo de scrisul său incisiv, de prezența sa specială pe scena culturală, de aerul ușor sceptic privind lunea, Mircea are harul prieteniei. Prietenii săi vechi n-au fost niciodată trădați.

De el se leagă salvarea la momentul complicat, și azi greu de înțeles, al anulării susținerii tezei mele de doctorat în prețiuă susținerii. De Mircea mă leagă perioada fastă a reconstrucției Institutului Cultural Român sub directoratul Patapievici-Mihăieș-Tania Radu. Și peste toate stau admirația mea pentru cărțile sale, care se interesează de marile opere ale literaturii americane, dar și de fenomenul rock, precum și prețuirea pentru analiza culturală și pentru publicistica politică.

M-a mirat mereu la Mircea o contradicție între felul catifelat, calm, ponderat în care rostește cuvintele și stilul năprasnic al publicisticii sale din *România literară*. Comentariile sale politice sunt vitriol aruncat pe imaginea clasei politice. „Deși politicieni, nu au habar de politică. Actuala criză e doar acutizarea unei boli care macină demult spiritul public din România. În absența reperelor, brutele abtiate după putere primesc acces la megafoane de unde nechează peltic despre principii și democrație” sau „Când trilarile politicienilor mainstream au amuțit ca la un ordin, e normal ca pasul înainte să îl facă fienții și extremiștii. Nu știu ce s-a întâmplat de o vreme încocace cu doamna parlamentar cu gura mare, brusc amuțită din perioada de declin a pandemiei. Dar să nu ne neliniștim.

Locul ei a fost deja ocupat de George Simion, ubicuu și flecar”, sunt două mostre ale publicisticii sale vitriolante.

Genul și stilul, dar mai ales analiza tăioasă a situației societății românești de tranziție i-au adus etichetări, ocară și amenințări cu moartea. A rămas pe baricadă și spune și de ce: „Încep să le dau dreptate celor care îmi reproșează, deja de mulți ani, că-mi irosesc timpul și energia scriind despre aberațiile lumii de azi. Au dreptate: rezultatul e că nerușinării resentimentari din stânga îmi aruncă în obraz acuzații de fascism și nazism, iar dezaxații din dreapta mă acuză că sunt „jidănit”. Fiind, prin natura mea, non-ideologic, probabil că ceea ce-i scoate din minți e constanța poziției mele – o poziție inconfortabilă și păguboasă, care-i irită pe extremiștii acestui timp al radicalizărilor iraționale. ... Cam aici ne aflăm. E explicabil, din aceste motive, că periodic îmi vine să-mi iau lumea în cap și să urmez exemplul intelectualilor cândva militanți ai României. Ei au înțeles mai repede și mai bine decât mine că e preferabil să te dai deoparte atunci când Fiara a început să ragă din străfundurile puturoase ale scârboasei sale ființe. Consider, însă, că merită, măcar pentru liniștea ta, să înfrunți ura nemernicilor și să-i dai, din când în când, peste bot mitocanului cu aere de inchișitor-salvator”. Citatul e lung, dar este despre Mircea, despre statura sa morală și despre scrisul său nimicitor. Să-i trăiască.

După 40 de ani

Are un echilibru ciudat, complicat. E ferm și fragil în același timp. Delicat și aspru, calm și nervos, discret și exploziv, modest și orgolios, risipitor și cumpătat, sentimental și cinic, îndrăzneț și timid, jucăuș și sobru, tandru și brutal, dominator și supus, singuratic și înconjurat de prieteni, tăcut și vorbăreț, harnic și leneș, curios cu măsură și grabnic copleșit de plictis. Toate, repet, ținute în acel echilibru ciudat, complicat. La care se adaugă, de data asta fără nicio abatere, fără nicio contradicție, două trăsături de neclintit: cultul prieteniei, ca în romanele cavalierești, și viața trăită mai ales prin literatură, prin citit și prin scris, fără rest, până la sfârșit. Eu așa îl cunosc.

Nu pun propozițiile de mai sus la perfectul compus fiindcă ar suna aiurea și, încrunțat, mi-ar spune că încă n-a murit. Apoi ar adăuga rapid: „amice, ești senil, fiindcă ai scris prostiile astea când am împlinit 50 de ani”. Atunci eu i-aș răspunde „ba nu, domnule, am mai cioplit un pic, am mai șlefuit pe ici, pe colo”. Dar înainte de toate ar cătăla niște ghiulele despre volumele-omagiu. Despre *acest* volum. Numai foc și pară. Da: poate ar fi fost bine să nu i-l facem. Și da: sigur ar fi fost rău să nu i-l facem. Cine îl cunoaște știe cât detestă orice formă de glorificare. Unii ar putea crede că o spune din modestie. Așa e. Alții ar vedea

în asta doar scepticism și o luciditate crâncenă. Așa este. Iar unii, foarte puțini, ar recunoaște în refuzul lui paroxistic o omenească, prea omenească frică de orice formă de mumificare. Poate. Și-atunci? Ce să faci? Cum să faci? Câtă vreme cei din jur, apropiații, vor să scrie ceva despre el; în fond, aproape toți, despre *ei* și el. Fiecare cu mihăieșu lui. Așadar.

Când a împlinit 30 de ani era corector la *Orizont*. Publicase cronici literare prin reviste și lucra la „Plasa de fluturi”, capitolul despre Virginia Woolf și sinuciderile ei din cartea cu jurnalele intime. Înainte de aniversare i-am adus în tipografie un langoș fierbinte din Piața 700 și un număr din *Vaillant*, bunicul lui *Pif*. Mi-a dat să citesc jurnalul pe care-l ținea în timp ce scria despre VW și m-a pus să-i răspund.

Când a împlinit 40 de ani era deja, din ianuarie 1990, redactorul-șef al revistei, preda literatură engleză la universitate și avea tipărite patru cărți. I-am adus în tipografie un langoș calduș din Piața Bălcescu și, ferfenițită, o ediție veche din *Cei trei muschetari*. Mi-a dat să citesc ce scria despre cele trei Europe și a trebuit să-i răspund.

Când a împlinit 50 de ani era de demult profesor universitar, vicepreședinte al ICR-ului și publicase încă 11 cărți. I-am adus în tipografie un langoș sleit din Piața Traian, două cremeșuri de la Trandafirul și un coupe-papier ca o spadă de a cărei gardă era prins un ochean minuscul. Dacă te uitați prin el, vedeai Piața San Marco. Mi-a dat să citesc ce scria despre Venexiana lui Corto Maltese și am vrut să-i răspund.

Când a împlinit 60 de ani, avea tipărite încă 9 cărți, adunase puzderie de premii literare și multe alte distincții.

I-am dus acasă o tavă de cremeșuri și o revistă *Orizont* aniversară (de colecție, în 8 pagini). I-am invitat să scrie acolo despre opera lui MM (în ordine alfabetică) pe Harold Bloom, Julian Barnes, Raymond Chandler, Leonard Cohen, Michiko Kakutani, Nicolae Manolescu, Călin-Andrei Mihăilescu, Joyce Carol Oates, Thomas Pavel, Bruce Springsteen, Cornel Ungureanu și James Wood. Mi-a dat să citesc ce scria despre Joyce și m-a rugat să-i răspund.

1 ianuarie 2024. Are vreo 30 de cărți cu numele lui pe copertă, e stăpânul absolut peste Joyceland, iar dacă ar fi să-și strângă în volume tot ce a scris, s-ar mai aduna vreo zece tomuri. A pornit de câteva luni la cucerirea Woolf-landiei și, ca mihăieșolog autorizat, am curajul să spun că va fi cea mai frumoasă carte a lui. Îi fac cadou aceste rânduri scrise de el, culese cu italice, firave corpuri de litere de acum 40 de ani.

Așa: Nu fac decât să traduc această lume, acea lume, să o pun pe alte note, s-o mut în altă măsură, să o rescriu trecând ca un fir subțire prin mine, să o transcriu așa cum aș lucra, tatuându-mă, direct în piele, cu scalpelul. Câtă luciditate ca să duci la capăt o biată foaie de hârtie, niște umile 350 de cuvinte, cât scria Virginia Woolf într-o dimineață de muncă încrâncenată, când i se părea că e cea mai bună romancieră a veacurilor, a secolului, dar nu atât de bună ca Leonard Woolf, cât inteligentul, bravul soț și scriitor, care tocmai acum, în timp ce ea scrie, în timp ce își ține, în casă, jurnalul, el, în planul de adâncime al pajiștii, tunde gazonul. Cu un calm deplin, cu o mare precizie a gesturilor, tunde și orice rivalitate. Știe, contaminat de ea, că e soțul celei mai inteligente, chiar dacă stearpă, chiar dacă trăind numai între o prăbușire și alta, al celei mai talentate femei din Anglia.

Și am răspuns. Da, o femeie stearpă, care dă naștere unor personaje înconjurate de o droaie de copii, ea, o virgină,

de fapt, cu o ereditate grea, tocmai ea, și curajul de a spune despre *Ulise-le* lui Joyce că e o carte grosolană și incultă, o femeie prea puternică și prea slabă pentru o femeie, știind exact că Miza, marea miză rămâne, pentru ea, de neatins, un prag de netrecut, prea sus, ca acest bărbat, J.J. „Va să zică, Joyce a murit, Joyce, care era cu aproape două săptămâni mai mic decât mine. Jur că acest val de deprimare nu mă va înghiți”. Și totuși, câtă depresie apoi, în ianuarie, februarie, martie '41, când atât de ușor poți porni într-o dimineață, prin stufăriș, pe o abia ghicită cărare, înspre mal, dinspre mal. La liman, ca pentru un nou început. Așa.

 PAUL EUGEN BANCIU

Fragment de fanzin

Ne-am întâlnit în redacția revistei *Orizont* acum vreo patruzeci și ceva de ani. Prin 1981, când așteptam cu frenezie să-mi preiau volumele romanului *Sărbătorile*, apărut la Editura Albatros, dar tipărit la o tipografie din Iași, am petrecut împreună, risipitori de tinerețe – eu aveam încă 37 de ani, iar tu 27 –, un fel de Congres al S.F.-ului românesc, sub coordonarea celui mai important mentor al genului, azi încă în viață... deși nu știu ce vârstă va avea el acum. Zile reci, de toamnă moldavă, dincolo de care, cel puțin pentru mine, pe stradă sau în camera de hotel, cel mai important moment era să-mi văd cartea tipărită, cum aveam să aflu mai târziu, pe un vagon de hârtie de cea mai bună calitate. Eram mare, pot spune chiar genial, așa cum poți să fi la vârsta aia, după un premiu de debut și încă o carte apărută și un film la a cărui turnare participasem în vară.

Eram foarte încrezători în ceea ce ne rezerva viitorul, deși cenzura, vigilantă, scosese deja din dicționarul licit cuvântul usturoi, pentru că nu se mai găsea pe piață. La revista noastră din Timișoara, te-am inițiat, cu echerul în mână, cum se machetează o gazetă, indiferent ce se scrie acolo, deși nu mai eram nici secretar de revistă/ mai puțin general de câțiva ani, din pricini maladive naturale, ci răspundeam de literatura filozofică, arte, fără să fi devenit vreodată

critic de așa ceva sau dascăl universitar, ca tine mai târziu. Anii aceia păreau frumoși pentru noi, încă încrezători, ca orice tânăr naiv după niscai succese susținute de critici literari ai vremii.

Am rămas apropiați și datorită lui Marcel Pop Corniș, cu care eram și vecin și ne vedeam des, sau mă vizita prin spitale (deja), oferindu-mi spre lectură *Consolarea filosofiei* a lui Boetius și *Confesiunile Sfântului Augustin*. În vreme ce el citea manuscrisul dactilografiat al *Zigurat*-ului meu, varianta apărută în celălalt an, mult cenzurată, la Editura Cartea Românească. Ce s-a întâmplat mai târziu, cu toată genialitatea noastră de atunci, copiii și tinerii de azi nu știu și nu le pasă, cum nici de cei trăitori în acea vreme în lumea literelor. Eu am crezut mereu în scrisul meu, care mă elibera de orice angoase datorate vremurilor, care mă izola de negurile din mine, după ce mă obișnuisem să pierd (cărți oprite de la tipărire ș.a.), fapt care ne-a ruinat nu doar genialitatea, ci și sănătatea.

Ne-am regăsit la *Orizont* și după 1989, tu, mai întâi ca prozator, apoi critic literar, luat de îndată în seamă, eu debutant în noua viață și eseist – adică umbra unui potențial dascăl universitar specializat în estetică. Ne-am despărțit prin plecarea mea la Biblioteca județeană ca funcționar, custode, manager, și mi-am continuat regăsirea prin scris. În vreme ce tu, după articolele de critică și cărțile publicate, ai ajuns dascăl universitar, mai apoi adjunct la Institutul Cultural Român și în continuare redactor-șef la revista noastră, devenind deodată prietenul dintr-o tinerețe care ne părăsea fără nicio milă, când până și ideea de geniu devenise vetustă, ca întreaga cultură. Cărțile tale deveniseră repere în lumea universitară și culturală a țării și nu numai aici, iar articolele publicate în reviste din capitală deveniseră de temut pentru unii și alții...

O lungă perioadă am făcut parte din sisteme planetare diferite, cum ne-au purtat soroacele meseriilor, văzându-ne de două ori pe lună la ședințele Consiliului Uniunii Scriitorilor, la București, sau în tipografia de la Timișoara, la contra-corectură, iar pe când aveam vârsta ta de acum, am mai făcut o piruetă către spațiul de dincolo de noi, iar după revenire, m-am retras la poteca mea. Poate că abia acum îți dai seama și tu cât de periculoase sunt autostrăzile cu atâția oameni drogați. Scriai odată că m-aș asemana cu Ernst Jünger; e probabil, dar nu așa de sigur. Cred că preferi lumea asfaltului în locul potecilor mele. Atunci nu ți-am replicat că bunicul patern, Axente, fusese membru al Academiei (scriu dicționarele), iar unchiul Ion a fost custodele Muzeului Astra din Sibiu, jurist ca și tatăl meu. Așa că aici, pe potecile mele, pot să-mi văd de primul și ultimul vis, meditănd la ce am văzut și trăiesc pe lumea asta, indiferent dacă mai citește cineva ce am scris. E un fel de a supraviețui, știind că, în ce mă privește, scrisul m-a salvat întotdeauna.

Iată-ne, la cei zece ani diferență între noi, cu rolurile învățate pe de rost inutil, privind spre răsăritul unei lumi în care am intrat, alta, fără să cerem asta. Patruzeci și ceva de ani de conviețuire și statornicia sentimentelor mele îmi dau imboldul să-ți urez LA MULȚI ANI de-acum înainte și multă SĂNĂTATE!

Măsura umanului

Ce am învățat din cărți m-a format. A provocat frământări, a determinat răsturnări. Ce am învățat din întâlnirile cu oamenii m-a luminat – fără să mă situeze (cred) într-o autosuficiență flască. Pentru că întâlnirile acestea au generat nevoia de a mă orienta după steaua interogațiilor, în loc să mă fixeze între certitudini ermetice și inventarii mimetice.

Una dintre aceste întâlniri a fost cu profesorul Mircea Mihăieș. Nu știu cum aș folosi, astăzi, cheia discernământului în lacătele literaturii engleze dacă nu aș fi fost în amfiteatrul unde își ținea cursurile. Nu știu care ar fi fost, astăzi, raportul meu cu literatura lui James Joyce, dacă terapia expunerilor de atunci, din anii '90, nu ar fi fost plauzibilă.

Abia apoi au venit cărțile lui. În arcul trasat de paginile despre jurnale, cuprinse în *De veghe în oglindă* și *Cărțile crude*, am găsit fermentul eseului despre rescriere (*Cartea eşecurilor*). Iar dacă în *Cărțile crude* moartea e urmarea unei opțiuni derivate din nefericire și libertate, însă o opțiune ce produce, în cazul unor scriitori, un document al refuzului de a trăi și, în egală măsură, un text validabil literar, *Despre doliu. Un an din viața lui Leon W.* relevă intrarea în rezonanță – afectivă (din prietenie) și culturală (capabilă să șteargă distanța dintre creștin și evreu). „Fie-mi cartea o lumânare”, scria Leon W. În arheologia textelor și a Tradiției

il însoțește Mircea Mihăieș pe scriitorul american. Paradoxal, puterea Tradiției vine din asalturile la care e supusă și din flexibilitatea de care dă dovadă. Luni în șir, vechile manuscrise și cărțile religioase scot la lumină formulări subtile, contradictorii, eliptice. Cu oboseală, cu derută sau încântare, Leon W. le supune unui proces de *regândire* – sedus de varietatea luxuriantă a interpretărilor. Sedus este și Mircea Mihăieș, dar (mai ales) de călătoria lui Leon W. spre el însuși. Printre texte. Printre nuanțe și noduri tâlcuitoare, printre pilde, parabole și comentarii – în care Moise, Rabi Akiva, Maimonide, Abraham Horowitz, Kierkegaard sau Hamlet nu aduc un delirant balast livresc, ci dau călătoriei sensul ideii în continuă mișcare. Din zborul ei nu se poate decupa nimic fără a-i altera suplețea. Singur în deșert, Leon W. are alături un prieten a cărui empatie e înregistrată pe un suport de celuloză. Nu se amestecă prin prezență corporală, dar se apropie corporalizându-se în text. Mediată de un pătrunzător exercițiu intelectual, apropierea lui are expresia gravității și expresivitatea intimității. Carte despre o Carte a Cărților, *Despre doliu* concentrează în resorturile ei o călătorie pe circumferințele existenței. Sau un periplu odiseic fundamental – al lui Leon W., al poporului evreu și al omului de pretutindeni.

Omul de pretutindeni (din reliefurile realului sau de pe diapazonul ficțiunii) e căutat, într-o formă sau alta, în toate cărțile lui Mircea Mihăieș. Mișcându-se la fel de firesc pe terenul frământat de aparițiile diavolului în istorie (în volumele scrise cu Vladimir Tismăneanu) și pe versanții năucitori ai narațiunii (în masivele opuri despre romanele lui James Joyce), Mircea Mihăieș știe să îi ademenească pe cititori. Deschideți *Balul mascat*, *Cartina de ceață* sau *O tranziție mai lungă decât veacul*. Frunzăriți *Ulysses*, 732, *O noapte cu Molly Bloom* sau *Finnegans Wake*, 628. Romanul întune-

ricului și veți vedea cum negura poate deveni ispititoare și bezna strălucitoare. Pentru că autorul acestor cărți își atrage cititorii în avântul (*re*)gândirii și îi călăuzește în orizontul frumosului. Iar gândul și frumusețea, împreună, ne lărgesc stratul de protecție cu care trecem prin viață și dau adâncime fiecărui episod trăit.

„Neștiutele și nevăzutele minții” (esența pe care o identifică Mircea Mihăieș în *Finnegans Wake*) se întrepătrund cu darurile literaturii – acelea care ne scot din etuvă și ne permit să regăsim, măcar pentru o vreme, amplitudinea și savoarea plăcerii de a ne (*re*)cunoaște în splendoarea experienței de a citi.

Pentru această experiență de focalizare încântată a expresiei (ca mod de a pricepe), în plin haos al virtualităților confiscante, dar și pentru că a-l întâlni, în urmă cu decenii, pe profesorul Mihăieș a constituit un vector provocator, mă consider printre privilegiatii care au văzut, în repetate rânduri, că rigoarea analitică nu coincide cu deficitul de oxigen. Și care au înțeles că în viața cărților, la fel ca în procesul respirației noastre, aburul cald e vital.

La fel sunt și nuanțele. Sau bemolurile dilematice, în contrast cu infailibilitatea.

M-am gândit cum aș defini, printr-un singur adjectiv, întâlnirea cu profesorul Mihăieș. Dislocantă, i-aș spune. Iar în trei cuvinte: cu efect întârziat. Nu din pricina unei erori de transmisie, ci pentru că edificarea are nevoie de timp.

În apropierea sărbătorii, solemnitățile cad ușor în ridicol. De aceea, o dau deoparte și mai scriu doar atât: aștept o altă carte din odiseea reflecțiilor dumneavoastră, domnule profesor. Ca spațiu de întâlnire și ca măsură a umanului.